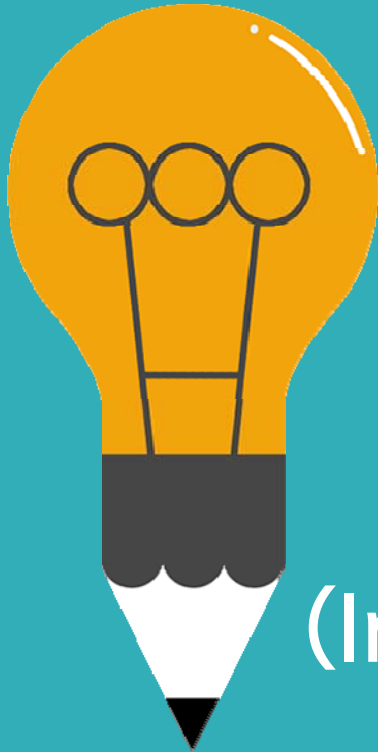

0041022 ทักษะดิจิทัลและชีวิตเพื่อการเปลี่ยนแปลง
Digital Literacy and Life Transformation

เครื่องมือในการสืบค้น สารสนเทศ (Information Search Tools)

การสืบค้นสารสนเทศ

- หมายถึง กระบวนการในการค้นหาข้อมูลหรือสารสนเทศที่ต้องการ โดยใช้เครื่องมือสืบค้นซึ่งอยู่ในรูปแบบต่างๆ

การสืบค้นด้วยระบบมือ
(Manual System)

การสืบค้นด้วยระบบคอมพิวเตอร์
(Computer System)

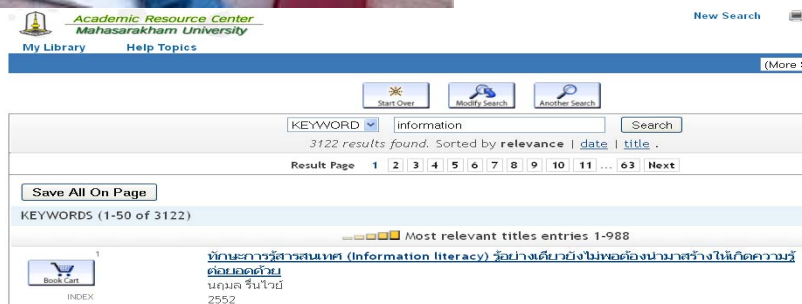
การสืบค้นสารสนเทศด้วยระบบมือ

020.7 จุมพจน์ วณิชกุล.

จ236ค ความรู้เบื้องต้นทางบรรณารักษศาสตร์และ
สารนิเทศศาสตร์ / จุมพจน์ วณิชกุล. -- กาญจนบุรี :
สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี, 2539.
256 หน้า ; 24 ซม.

การสืบค้นสารสนเทศด้วยระบบคอมพิวเตอร์ (เทคโนโลยี)

ประเภทของเครื่องมือในการสืบค้นสารสนเทศ

1. เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศด้วยมือ หมายถึง เครื่องมือสืบค้นที่บันทึกรายละเอียดของรายการข้อมูลไว้ในรูปแบบที่ผู้ใช้ต้องสืบค้นด้วยมือ ส่วนใหญ่มักบันทึกในรูปแบบสิ่งตีพิมพ์ เช่น บัตรรายการ (Card catalog) หรือมีลักษณะเป็นเล่ม (Book catalog) ที่แจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับหนังสือ สิ่งพิมพ์ ตลอดจนโสตทัศนวัสดุที่มีในห้องสมุดหรือสถาบันบริการสารสนเทศ

2. เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศด้วยเทคโนโลยี หมายถึง เครื่องมือสืบค้นที่บันทึกรายละเอียดของรายการข้อมูลไว้ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการบันทึกและสืบค้นสารสนเทศ ทำให้ผู้ใช้สามารถสืบค้นสารสนเทศได้อย่างรวดเร็วและครอบคลุมประเด็นหัวข้อที่ต้องการได้อย่างลึกซึ้งกว้างขวาง แบ่งตามประเภทของแหล่งสารสนเทศออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย

2.1 เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศในห้องสมุด ได้แก่ ฐานข้อมูลบรรณานุกรมห้องสมุด (Online Catalog หรือ OPAC) และฐานข้อมูลออนไลน์ (Online Database)

2.2 เครื่องมือช่วยสืบค้นสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต ได้แก่ เสิร์ชเอนจิน (Search Engine) หรือ โปรแกรมค้นหา

เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศในห้องสมุด (Library Search tools)

ความหมายของห้องสมุด

ห้องสมุด หรือ หอสมุด (Library) คือ แหล่งรวมและกระจายความรู้ ความคิด และการกระทำในรูปแบบของหนังสือและสื่อความรู้แบบอื่น โดยมีมาตั้งแต่สมัยโบราณ และพัฒนาการคู่ไปกับความก้าวหน้าทางความรู้

ดังนั้น ห้องสมุดจึงจัดตั้งขึ้นเพื่อรวบรวมความรู้ที่บันทึกไว้เพื่อการอ่านแสวงหาความรู้ของแต่ละคน เพื่อให้เป็นแหล่งความรู้สำหรับชุมชนและสังคม และเพื่อเป็นศูนย์กลางแห่งความรู้ซึ่งทุกคนในชุมชนหรือสังคมสามารถแสวงหาความรู้สำหรับตนเองได้ตลอดชีวิต

ความสำคัญของห้องสมุด

- ห้องสมุดเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญที่มหาวิทยาลัยได้จัดเตรียมไว้ มุ่งให้ผู้เรียนมีโอกาสดค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้อื่นๆ มาประกอบความรู้ที่ได้รับจากการเรียนในชั้น ผู้เรียนจะต้องค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมโดยการใช้ห้องสมุด
- ห้องสมุดจึงทำหน้าที่เป็นที่รวมของทรัพยากรสารสนเทศต่างๆ ที่ผู้ใช้สามารถค้นคว้าหาความรู้ทุกสาขาวิชาที่มีการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษานั้น รวมไปถึงเป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต บทบาทสำคัญของห้องสมุดจึงเป็นการใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ ได้แก่
 - การตอบสนองความต้องการในด้านการศึกษา
 - การค้นคว้า การวิจัย
 - การจรรโลงใจ
 - การพักผ่อนหย่อนใจ
- ปัจจุบันห้องสมุดมีเทคโนโลยีสารสนเทศให้ผู้ใช้บริการค้นคว้าด้วยตนเองโดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่

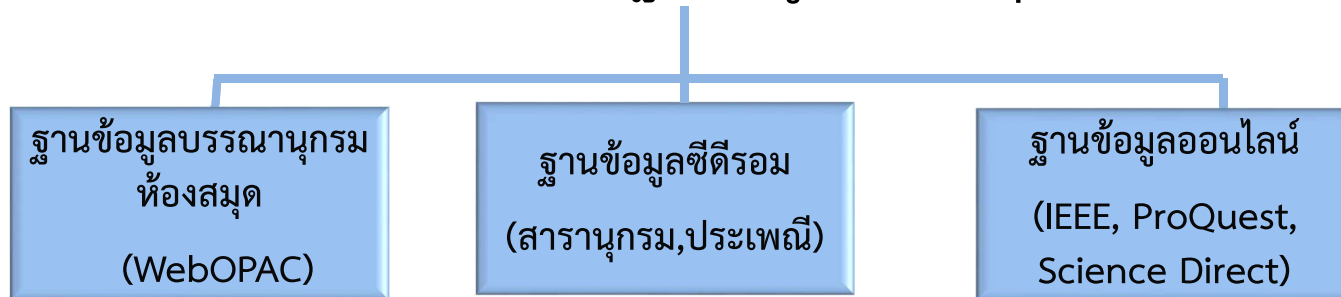
ทรัพยากรสารสนเทศที่ให้บริการในห้องสมุด

1	สื่อสิ่งพิมพ์ (Printed Materials)	ทรัพยากรที่บันทึกความรู้ความคิดของมนุษย์รวบรวมเป็นเล่มให้ผู้อ่านได้ศึกษาค้นคว้าใช้อ้างอิง เช่น หนังสือ วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์
2	สื่อไม่ตีพิมพ์ (Non-printed Materials)	ทรัพยากรที่ให้ความรู้ความคิดผ่านทางตา ทางหู เพื่อการรับรู้ได้รวดเร็วขึ้น เช่น รูปภาพ วิทยู โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ไมโครฟิล์ม แผ่นที่ ของจริง ของตัวอย่าง
3	สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Materials)	ทรัพยากรจัดเก็บอักษร ภาพ เสียง และแสดงผลสัญญาณอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ฐานข้อมูลซีดีรอม ฐานข้อมูลออนไลน์ ฐานข้อมูลบรรณานุกรมห้องสมุด อินเทอร์เน็ต

การสืบค้นสารสนเทศในห้องสมุดด้วยเทคโนโลยี

■ ประเภทของฐานข้อมูลในห้องสมุด

■ เทคนิคการสืบค้น

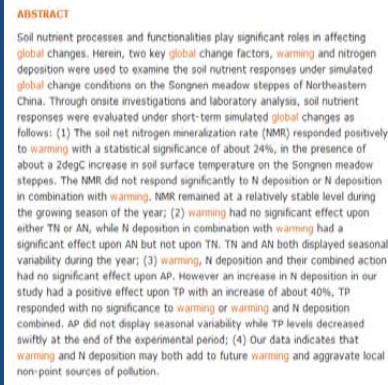

ผลการสืบค้นสารสนเทศในห้องสมุดด้วยเทคโนโลยี

บรรณานุกรม
(Bibliography)

1

บทคัดย่อ
(Abstract)

2

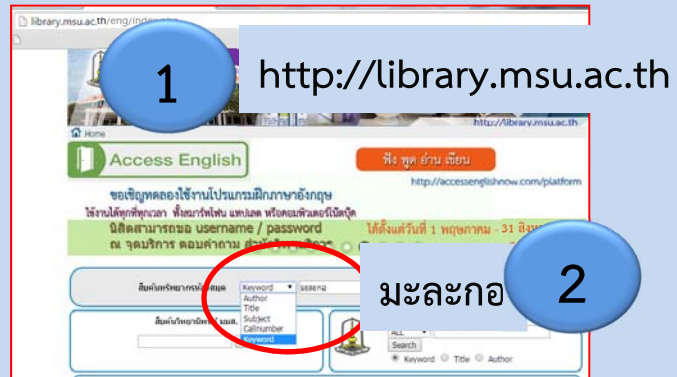

เอกสารฉบับเต็ม
(Full text)

3

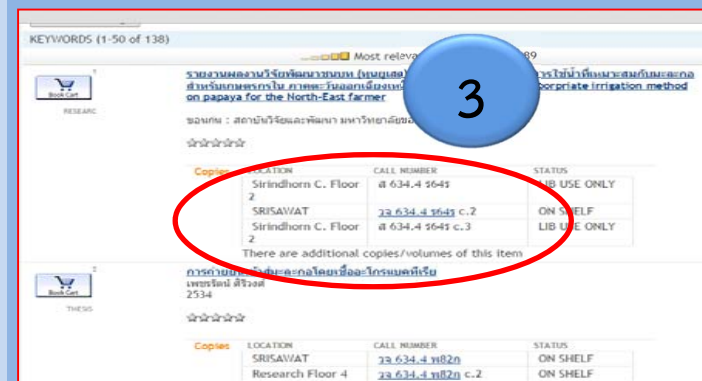
สืบค้น : ฐานข้อมูลบรรณานุกรมห้องสมุด (WebOPAC)

- วิธีค้น : กำหนดคำค้น /

- 1) ผู้แต่ง (Author) : ผู้เขียน ผู้แต่งร่วม บรรณาธิการ ผู้แปล
ชื่อนิติบุคคล ชื่องานประชุมสัมมนา
- 2) ชื่อเรื่อง (Title) : ชื่อทรัพยากรสารสนเทศ
- 3) หัวเรื่อง (Subject) : คำ /วลีบอกสาระสำคัญทรัพยากร
- 4) เลขเรียกหนังสือ (Call Number) : สัญลักษณ์เช่น
เลขหมู่ อักษรชื่อผู้แต่ง เลขผู้แต่ง อักษรชื่อเรื่อง
- 5) คำสำคัญ (Keyword) : คำ/วลีในชื่อเรื่อง/ชื่อชุด/สารบัญ/บทคัดย่อ

- ◆ ผลการค้น : บรรณานุกรม

การแสดงผลอื่น : สถานที่จัดเก็บ เลขเรียก
สถานภาพ (บนชั้น ถูกยืม ห้ามยืมออก)
ผู้ใช้สามารถจดเลขเรียกแล้วหยิบหนังสือบนชั้น
แล้วนำไปยืมที่เครื่องยืมหนังสืออัตโนมัติ

สืบค้น : ฐานข้อมูลวารสารออนไลน์ (Online Database)

• วิธีค้น : เลือกฐานข้อมูล

http://library.msu.ac.th

Science Direct 1

papaya 2

◆ ผลการค้น : บรรณานุกรม บทคัดย่อ และเอกสารฉบับเต็ม

ScienceDirect 3

Event-specific qualitative and quantitative detection of three genetically modified papaya events using a single standard reference molecule

Jae-Hwan Kim¹, Sae-Byul Park², Hyo-Jeong Roh³, Hong-Rae Woo⁴, Min-Ki Shin⁵, Gui Im Moon⁶, Jin-Hwan Hong⁷, Dabing Zhang⁸, Hae-Young Kim⁹

¹ Graduate School of Food Science, Seoul National University, Seoul 151-747, Korea
² Food Safety Risk Assessment Division, National Institute of Food and Drug Safety Evaluation, Cheongju, 363-700, South Korea
³ National Center of Molecular Characterization for Genetically Modified Organisms, School of Life Sciences and Biotechnology, Shanghai Jiao Tong University, Shanghai, 200240, People's Republic of China

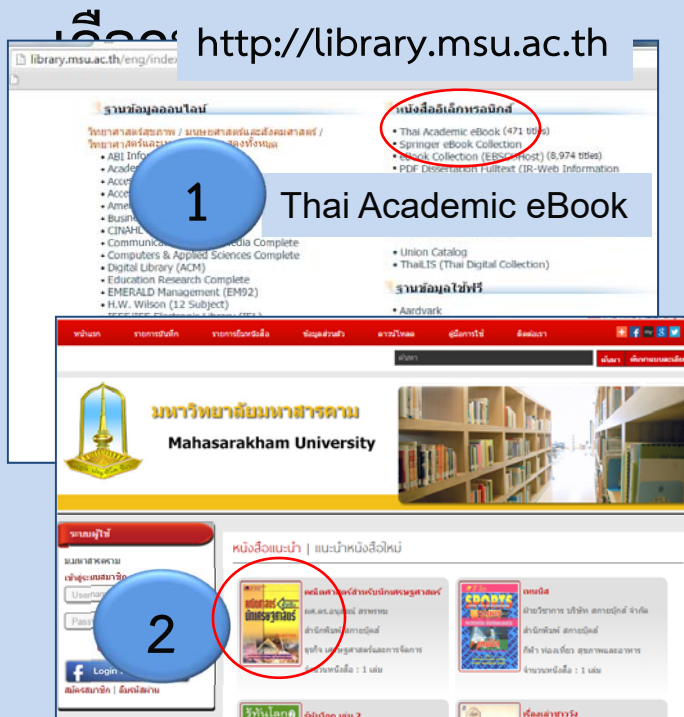
ARTICLE INFO ABSTRACT

A novel standard reference plasmid (pGEM-PN1003) was constructed as a positive control and reference standard for event-specific qualitative and quantitative detection of genetically modified GM papaya (35S::1, 35S::2, and 35S::3). The plasmid pGEM-PN1003 contained the specific fragments of papaya endogenous reference gene (chymopapain) and the 35S papaya events. The qualitative PCR assay using pGEM-PN1003 was established with a limit of detection corresponding to approximately 5–10 copies of papaya hybrid genomes. In the quantitative PCR assay, the square regression coefficients (R²) ranged

สืบค้น : ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book)

• วิธีค้น : เลือกฐานข้อมูล

เลือก <http://library.msu.ac.th>

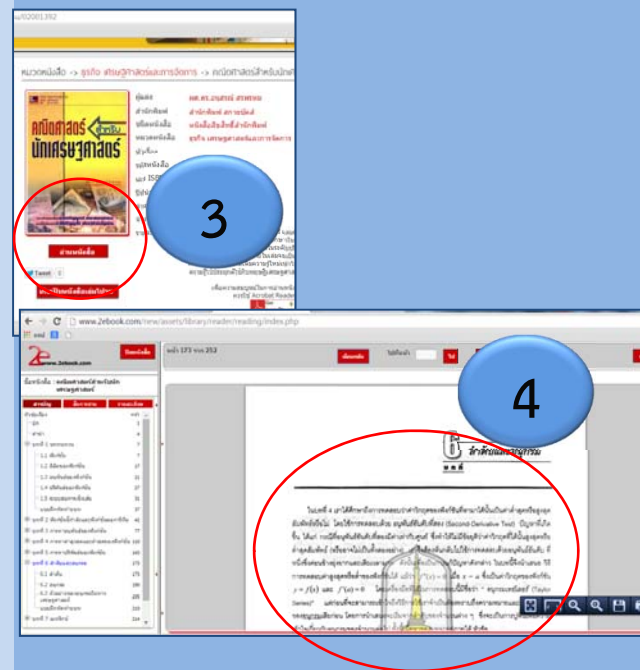
1 Thai Academic eBook

2

3 หนังสือแนะนำ | แนะนำหนังสือใหม่

4

◆ ผลการค้น : เอกสารฉบับเต็ม

3

4

สื่อบันทึก : ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ (ThaiLIS)

- วิธีค้น : เลือกฐานข้อมูล

The screenshot shows the ThaiLIS website with the URL <http://library.msu.ac.th> in the address bar. The page lists various digital resources under the heading "Medical Science / Humanities". A red circle highlights the "Thailis" link, and a blue circle with the number "1" is overlaid on it. The list of resources includes:

- ABI Inform Complete
- Academic Search Complete
- Access Engineering
- Access Medicine
- American Chemical Society Journal (ACS)
- Business Source Complete
- CINAHL Plus with FullText
- Communication & Mass Media Complete
- Computers & Applied Sci
- Digital Library (ACM)
- Education Research Com
- EMERALD Management
- E.H.W. Wilson (12 Subject)
- IEEE/IEEE Electronic Library (IEL)
- ISI Web of Science
- Janner journal
- MIC E-Library
- ProQuest Dissertations & Theses
- Science Direct
- Scopus
- Springer Link -Journal
- UpToDate
- eBook Complete (EBSCO, JSTOR, Wiley)
- PDF Dissertation Fulltext (IR-Web Information Resources on Web)
- eBook Academic Collection (EBSCO)
- AccessMedicine Complete (5000)
- Union Catalog
- ThaiLIS (Thai Digital Library)
- Open Access
- Aardvark
- Agricola Online Access
- ALA: American Library Association
- American Chemical Society
- Arxiv.org E-Print Archive
- BioMed Central
- ChemBioFinder
- DISLINE: National Library of Medicine and National Institutes of Health
 - DOI4U
 - Energy Citations Database (ECD)

Read more ➤

[illegible]

◆ ผลการค้น : เอกสารฉบับเต็ม

ผลการสืบค้น และเอกสารทางวิชาการที่ค้นพบจำนวน ปี 0000-00-00 มีข้อมูลจำนวน 208 รายการ				
การสืบค้นเอกสารที่ 1/11	จำนวนปีที่ตีพิมพ์	เอกสาร	123456789	
ลำดับที่.	ชื่อเรื่อง	Date Create	ชนิดเอกสาร	มหาวิทยาลัยต้นทาง
1	การทดสอบการเปลี่ยนแปลงของค่าเพิ่มผลผลิตจากปาล์มจากปาล์มโดยการใช้สารละลายของ allyl esters of adding value from frying oil by lipase from papaya latex ใช้ : สหะสิทธิ์ ธีรวิทยารัตน์	2551	สารวิจัย/Research report	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
2	การทดสอบการเปลี่ยนแปลงของค่าเพิ่มผลผลิตจากปาล์มจากปาล์มโดยการใช้สารละลายของ methyl esters of methanol from frying oil by lipase from papaya latex for biodiesel fuel production ใช้ : สหะสิทธิ์ ธีรวิทยารัตน์	2552	สารวิจัย/Research report	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
3	รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาประสิทธิภาพของสารสกัดจากพืชสมุนไพรที่มีผลยับยั้งการเจริญเติบโตของเชื้อรา Pythium aphanidermatum และ phytophthora palmivora ในมะละका ใช้ : สุจิตรา เต๋อศิริราช	2554	สารวิจัย/Research report	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
4	การยืดอายุการเก็บรักษาของมะละกาด้วย Shelf life extension of shredded green papaya ใช้ : วราภรณ์ สอนพิน	2549	รายงาน/Report	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
5	การยืดอายุการเก็บรักษาของมะละกาด้วยสารสกัดจากพืชสมุนไพรที่มีผลยับยั้งการเจริญเติบโตของเชื้อรา Pythium aphanidermatum และ phytophthora palmivora ในมะละका ใช้ : วราภรณ์ สอนพิน	2551	สารวิจัย/Research report	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

บทที่

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

[illegible]

เครื่องมือช่วยสืบค้นสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต

เครื่องมือช่วยสืบค้นสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต

เสิร์ชเอนจิน (Search Engine) หรือ โปรแกรมค้นหา คือ โปรแกรมที่ออกแบบมาเป็นเครื่องมือสำหรับใช้ค้นหาข้อมูล ซึ่งโปรแกรมที่ใช้สำหรับค้นหาข้อมูลบนเว็บไซต์ หรือเว็บไซต์ที่ใช้สำหรับค้นหาข้อมูลจะเรียกว่า Web Search Engine (เว็บเสิร์ชเอนจิน)

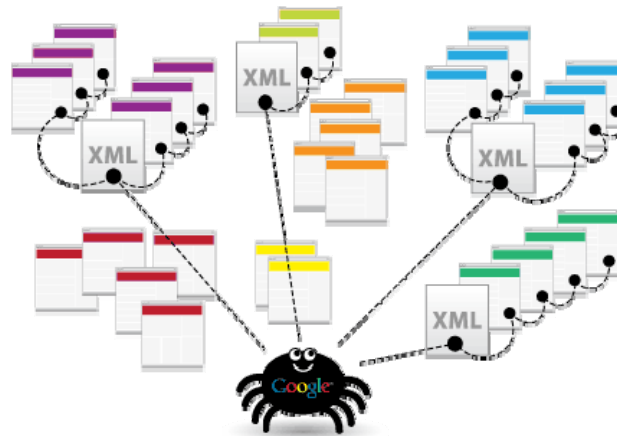
Search engine ส่วนใหญ่จะค้นหาข้อมูลโดยที่จะต้องกรอกข้อมูลที่ต้องการค้นหา หรือ คำค้นหาต่างๆ ลงไป คำเหล่านั้นเรียกว่า Keyword (คีย์เวิร์ด)

ปัจจุบัน Search Engine บางตัวจะบันทึกประวัติการค้นหาและการเลือกผลลัพธ์ของผู้ใช้ไว้ด้วย และจะนำประวัติที่บันทึกไว้นั้น มาช่วยกรองผลลัพธ์ในการค้นหาครั้งต่อไป ข้อดีจะช่วยการค้นหาที่ประสบความสำเร็จ ได้ข้อมูลที่ตรงกับ Keyword มากที่สุด

การทำงานของ Search Engine

1. ใช้โปรแกรมรวบรวมเอกสารเว็บ (spider หรือ crawler) สืบค้นและอ่านหน้าเว็บจากโดเมนต่างๆ และหากพบ links ก็จะทำให้การติดตาม links ภายใน site จนครบ
2. จัดทำรายการดัชนี ข้อมูลที่โปรแกรม spider พบจะถูกทำสำเนาและส่งมาจัดเก็บที่รายการดัชนี (index หรือ catalog) ตามบัญชีดัชนีที่ (มนุษย์) กำหนดไว้ หากข้อมูลที่เว็บต้นฉบับมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลในสมุดดัชนีจะเปลี่ยนแปลงด้วย

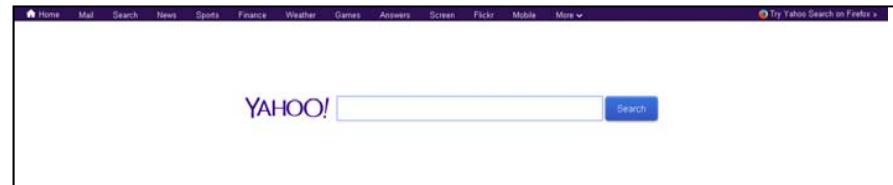
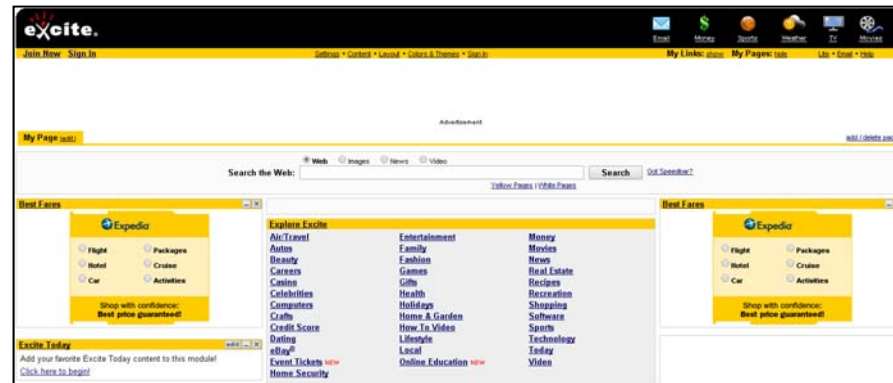
เครื่องมือช่วยสืบค้นสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต มี 5 ประเภท ดังนี้

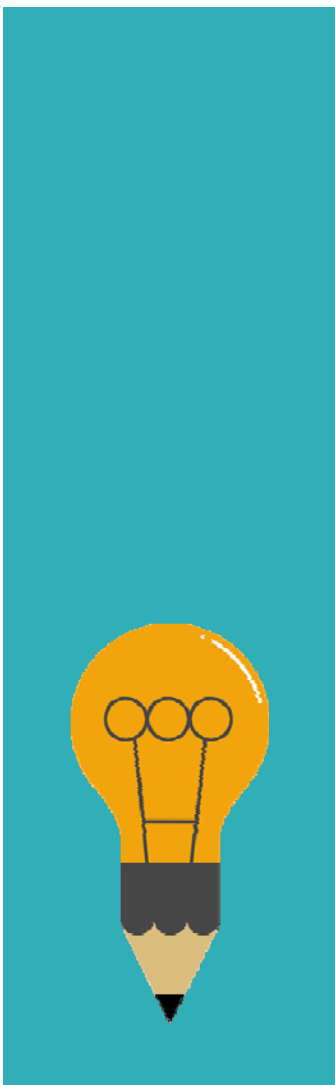
- Free text Search Engines

เป็น Search Engines ที่สามารถค้นได้โดยใช้คำค้นเพียงคำเดียว หรือหลายๆ คำ หรือค้นด้วยวลีได้เช่น

ชื่อบริษัท ชื่อบุคคล ชื่อนักร้อง
วรรคตอนที่ยกมาจากบทกลอน
ชื่ออาหาร ผลไม้ ชื่อเทศกาล
หรือคำภาษาต่างประเทศ

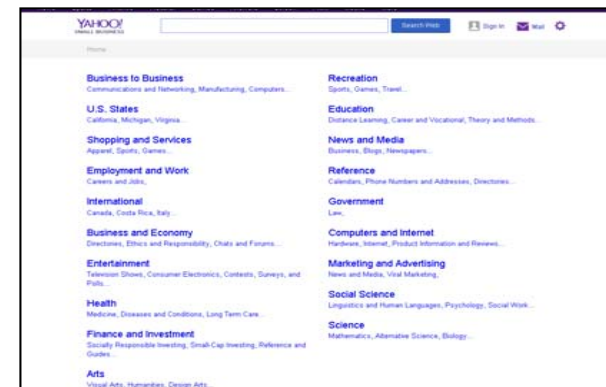
เหมาะกับการค้นหาสารสนเทศเฉพาะเรื่องมากกว่า
การค้นหาเรื่องทั่ว ๆ ไป ที่ผู้ค้นยังไม่คุ้นเคยกับ
ประเด็นเรื่อง (ไม่รู้ว่คำใด จะทำให้ค้นแล้วได้เรื่องที่
ตรงความต้องการ)

- **Directory Search Engines**

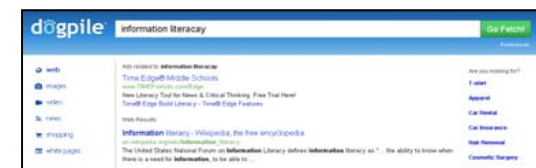
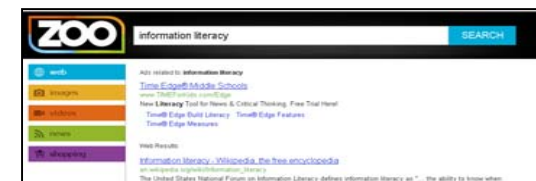
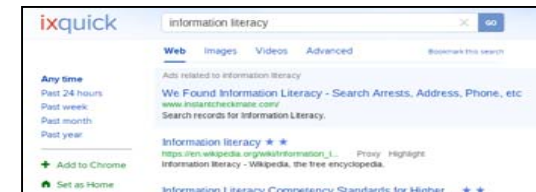
คือ Search Engine ที่จัดทำโดยมนุษย์ โดยนำข้อมูลที่ปรากฏใน Web ต่างๆ มาจัดเป็นหมวดหมู่ เป็นเรื่องๆ ภายใต้แต่ละเรื่อง จะทำการแบ่งเป็นเรื่องย่อยๆ ตามลำดับจากเรื่องทั่วไป ไปสู่เรื่องที่มีความเฉพาะเจาะจงมากขึ้น ซึ่งโครงสร้างของการจัดหมวดหมู่จะถูกเตรียมไว้ก่อน จากนั้นจึงนำเว็บไซต์ต่างๆ ที่รวบรวมมาไปจัดเก็บตามหมวดหมู่ที่จัดทำไว้

• Meta Search Engines

Search Engines ประเภทนี้

อาจจัดได้ว่า *ไม่ใช่ Search Engines ที่แท้จริง*
 เนื่องจากไม่ได้ทำการสืบค้นข้อมูลเอง แต่จะส่งต่อ
 คำถามจากผู้ใช้ (query) ไปให้ Search Engine
 ตัวอื่น ผลการค้นที่ได้จึงแสดงที่มาจาก (ชื่อของ Search Engines) ที่เป็นเจ้าของข้อมูลไว้ต่อท้าย
 รายการที่ค้นได้แต่ละรายการ

- Natural-language Search Engines

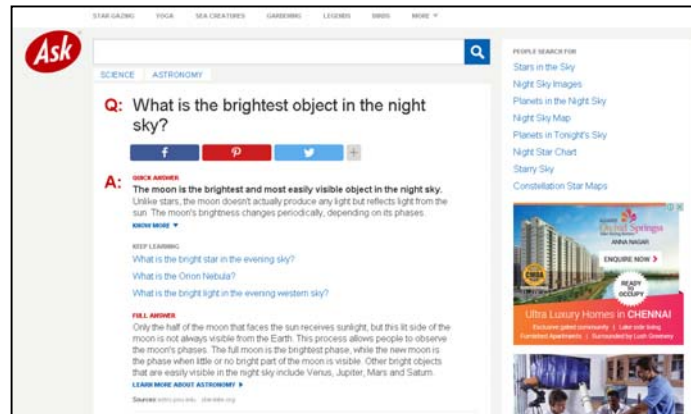
เป็นการพัฒนา Search engines ให้มีความสามารถในการ นำคำค้นของผู้ใช้ไปเปรียบเทียบกับคำศัพท์อื่นๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันหรือมีความเกี่ยวข้องกัน เช่น

ค้นด้วยคำว่า

"tax revenue"

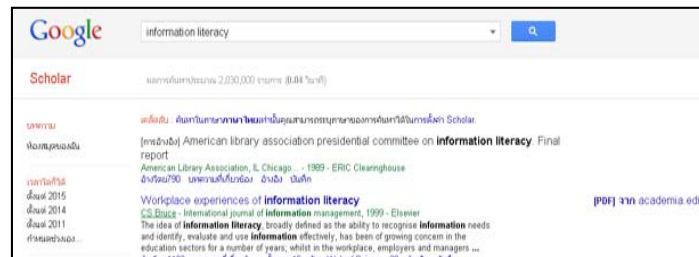
Search engines จะดึงข้อมูลจากประเด็นที่คิดว่าเกี่ยวข้องออกมาด้วย เช่น

Financial, Business and Economic

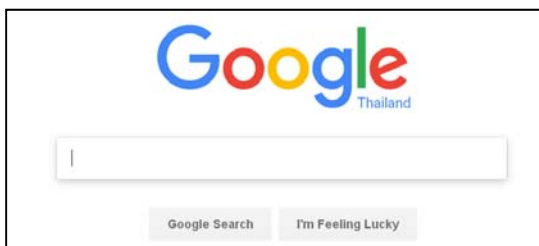
- Resource or Site-specific Search Engines

เป็นกลุ่มของ Search engines ที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ค้นหาข้อมูลในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ เน้นการรวบรวมทั้งในระดับกว้างและลึกของสาขาวิชาที่รับผิดชอบ ข้อมูลที่จัดเก็บมักไม่มีใน Search Engines ทั่วๆ ไป

วิธีการสืบค้น

การสืบค้นขั้นพื้นฐาน (Basic Search)

การสืบค้นขั้นสูง (Advance Search)

แหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม

Clip: Beginner's Guide to Google Search Basics and Tips and Tricks

<https://www.youtube.com/watch?v=UiEBoH3qesk>

Clip: Google Search Tips & Tricks 2020

<https://www.youtube.com/watch?v=R0DQfwc72PM>

Site: รวมเทคนิคการสืบค้นข้อมูลด้วย Google อ่านเพิ่มเติมได้ที่: <https://stepstraining.co/search/technique-search-google-like-pro>

กลยุทธ์การสืบค้นสารสนเทศ

การสืบค้นสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต

ก่อนการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตควร ดำเนินการดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์การสืบค้น ส่งผลต่อ: การเลือกแหล่งข้อมูล การเลือก Search engine ผลลัพธ์ที่ได้ตรงกับความต้องการ
2. ระบุประเภท/ชนิดของข้อมูลสารสนเทศที่ต้องการสืบค้น
3. เตรียมความพร้อมของอุปกรณ์การสืบค้นและความรู้ในการใช้งาน
4. รู้จักบริการบนอินเทอร์เน็ตที่สามารถใช้ช่วยในการสืบค้นข้อมูล
5. เลือกเครื่องมือหรือโปรแกรมสำหรับการสืบค้น (Search Engine)

การสืบค้นเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการมากที่สุด มีกลยุทธ์การสืบค้นข้อมูล ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 การแจงปัญหา/โจทย์

□ แจงปัญหา หรือ โจทย์ หรือ หัวข้อ
งานวิจัย หรือ หัวข้อที่จะทำการสืบค้น

เมื่อผู้สืบค้นทราบความต้องการ ปัญหา
หรือโจทย์ ให้นำปัญหา หรือ โจทย์ หรือ
หัวข้องานวิจัย นั้นมาแจงให้ละเอียด เพื่อ
ทำการวิเคราะห์ถึงความต้องการในการ
ค้นหาที่แท้จริง

เช่น

การละเมิดลิขสิทธิ์ในงาน
ดิจิทัลส่งผลกระทบต่อตลาดสารสนเทศ
ดิจิทัลอย่างไร

พรบ.ว่าด้วยการกระทำ
ความผิดทางคอมพิวเตอร์
สามารถแก้ปัญหาอาชญากรรม
ทางคอมพิวเตอร์ได้หรือไม่ เป็นต้น

กลยุทธ์ที่ 2 การวิเคราะห์ปัญหาหรือโจทย์

- **การวิเคราะห์ปัญหาหรือโจทย์**

ในการสืบค้นสารสนเทศ ผู้สืบค้นต้องทำการ
วิเคราะห์ปัญหาหรือโจทย์ให้ได้ว่า

- *ใคร วิธีการอย่างไร เพื่ออะไร*

เพื่อนำไปสู่การคัดแยกคีย์เวิร์ดต่อไป

กลยุทธ์ที่ 3 การตัดแยก keyword

- **ตัดแยก keyword ออกจาก
โจทย์**

การเตรียมคีย์เวิร์ด

ควรจะเป็นคำนาม (Noun)

คำพ้องความหมาย คำเหมือนคำคล้าย

(Synonym) เช่น

woman female lady girl

ตัวอย่างการตัดแยกคีย์เวิร์ดออกจากโจทย์

การกำจัดศัตรูพืชด้วยน้ำสะเดาหรือตะไคร้

การกำจัด+ศัตรูพืช น้ำสะเดา ตะไคร้

Pesticide Neem Lemon grass

Pesticide AND (Neem OR Lemon grass)

กลยุทธ์ที่ 4 การแปลง keyword เป็นคำค้น

- การแปลง keyword เป็นภาษาที่ใช้ในการสืบค้น

ในการสืบค้นข้อมูล Search engine บางตัวสามารถทำงานได้ดีบนภาษาอังกฤษ และข้อมูลที่เป็นภาษาอังกฤษนั้นมีปริมาณมากกว่าภาษาไทย ผู้สืบค้นจึงมีความจำเป็นต้องสืบค้นด้วยภาษาอังกฤษ

เครื่องมือในการแปลงคือเวิร์ดจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษนั้น ผู้สืบค้นสามารถใช้โปรแกรมแปลภาษาหรือเว็บไซต์สำหรับแปลภาษาช่วยได้ เช่น

Google Translate หรือ ดิกชันนารีออนไลน์ Lexitron เป็นต้น

กลยุทธ์ที่ 5 การใช้เครื่องหมายในการสืบค้น

เครื่องหมายดอกจัน “*”

ความหมาย ใช้ละตัวอักษรตั้งแต่
ศูนย์ตัวอักษรเป็นต้น ไป วางไว้ในตำแหน่งท้ายคำ

หน้าที่ ไม่แน่ใจในตัวสะกด หรือ จำ
ตัวสะกดได้ บางส่วน คำมีหลายรูปแบบ เช่น คำนาม
คำกริยา คำวิเศษณ์ คำบุพบท

เช่น **educat*** ใช้แทน **educator, education,**
educational, educationally เป็นต้น

เครื่องหมายคำพูด “...”

ความหมาย ใช้ค้นกลุ่มคำ หรือ วลี

หน้าที่ ค้นตรงตามที่พิมพ์

เช่น “**Reading Promotion**”

เครื่องหมายวงเล็บ (...)

ความหมาย ใช้จัดลำดับคำค้น

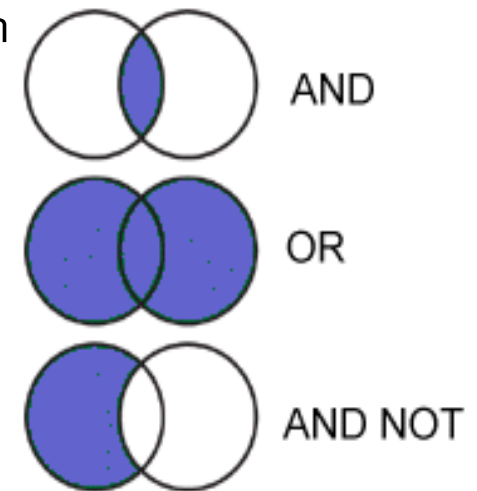
หน้าที่ ใช้กำหนดลำดับการสืบค้น

ให้ค้นคำใน วงเล็บก่อน เช่น

Material AND (Book OR Magazine)

การใช้ตัวเชื่อม (Boolean Operators) เพื่อสร้างเงื่อนไขในการสืบค้น

- AND/และ ต้องพบทุกคำ เช่น ข้าวเหนียว AND ข้าวเจ้า
 - ใช้เมื่อต้องการให้ค้นเอกสารที่มีคำทั้งสองคำปรากฏ
- OR/หรือ พบอย่างน้อยหนึ่งคำ เช่น เด็ก OR เยาวชน
 - ใช้เมื่อต้องการค้นหาเอกสารที่มีคำใดคำหนึ่งปรากฏ
- NOT/ไม่ ไม่ต้องการให้พบ เช่น ผู้พิการ NOT หูหนวก
 - ใช้เมื่อต้องการตัดคำที่ไม่ต้องการให้ค้นออก (คำหลัง Not)

กลยุทธ์ที่ 6 รูปแบบและวิธีการในการสืบค้น

- **Basic search** ใช้ทุกคำค้น ค้นจากทุกเขตข้อมูล ผลลัพธ์การสืบค้นจะมีปริมาณมากและกว้าง
- **Advanced search** โดยพิมพ์คำ หรือ วลี และสร้างเงื่อนไขในการสืบค้นของคำเหล่านั้น ด้วยคำเชื่อม (operators) เช่น (สะเดา OR ตะไคร้) AND การจำกัด AND (ศัตรูพืช OR วัชพืช) เป็นต้น โดยเลือกจำกัดการสืบค้น เฉพาะเขตข้อมูล (fields) ที่ต้องการ เช่น subjects, publication type และ Full Text เป็นต้น
ผลการสืบค้นไม่มากและแคบกว่า
Basic search

The image displays two screenshots of the ProQuest database interface. The top screenshot shows the 'Basic Search' page, which includes a search bar, a 'Full text' filter, and a 'Peer reviewed' filter. The bottom screenshot shows the 'Advanced Search' page, which features multiple search fields, operators (AND/OR), and options to limit results by publication date and type. The interface is in Thai and includes a 'Search' button and a 'Clear form' link.

กลยุทธ์ที่ 7 การคัดกรองผลการสืบค้น

■ การคัดกรองผลการสืบค้น (Refining your search result)

ทำได้โดย การคัดกรอง ผลการสืบค้น
หรือ

จำกัดผลการสืบค้นให้แคบลงได้โดย

❖ การเพิ่มคีย์เวิร์ด (Adding more keywords)

❖ การเลือกหัวข้อที่ต้องการ (Choosing your subjects)

❖ การกำหนดปีที่พิมพ์ (Limiting a search by publication year)

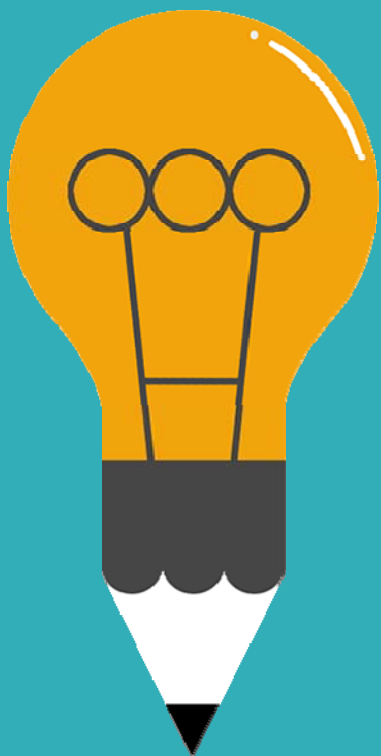
❖ การกำหนดเขตข้อมูล (Specifying fields)

❖ ประเภทสิ่งพิมพ์ (Publication types)

กลยุทธ์ที่ 8 การวิเคราะห์ผลลัพธ์การสืบค้น

- ผลลัพธ์ที่ สัมพันธ์ หรือ ตรงประเด็น กับเรื่องที่สืบค้น
 - พิจารณาจากผลลัพธ์ที่ได้รับและกำหนดว่า พอใจกับผลลัพธ์ที่ได้จากการสืบค้นในครั้งนี้ หรือไม่
 - ถ้าพอใจกับผลลัพธ์ที่พบนั้น เลือกเอกสารที่ เนื้อหาตรงประเด็นกับหัวเรื่องที่สืบค้นมากที่สุด
- ผลลัพธ์ที่ ไม่สัมพันธ์ หรือ ไม่ตรงประเด็น กับเรื่องที่สืบค้น
 - ตรวจสอบความถูกต้องของคำสะกด และตัด คำที่ไม่จำเป็นออกไป
 - เพิ่มความถูกต้องความแม่นยำให้กับคำที่ใช้ ในการสืบค้น เช่น ใช้พจนานุกรม เป็นต้น
 - ทบทวนการเลือกฐานข้อมูลที่ใช้ในการสืบค้น เหมาะสมกับหัวข้องานวิจัยของเราหรือไม่
- ผลลัพธ์การสืบค้นพบ มาก หรือ น้อย เกินไป
 - เพิ่มหรือขยายการสืบค้นให้ได้ผลลัพธ์ที่ ครอบคลุมกว้างขึ้น โดยใช้ AND เพื่อเพิ่มจำนวนผลลัพธ์เพียงเล็กน้อย หรือ ใช้ OR เพื่อเพิ่มจำนวนผลลัพธ์ให้มากขึ้นกว่า AND
 - เพิ่มความแม่นยำให้กับคำที่ใช้ในการสืบค้น โดยเพิ่มการใช้ AND และลดการใช้ OR ให้น้อยลง

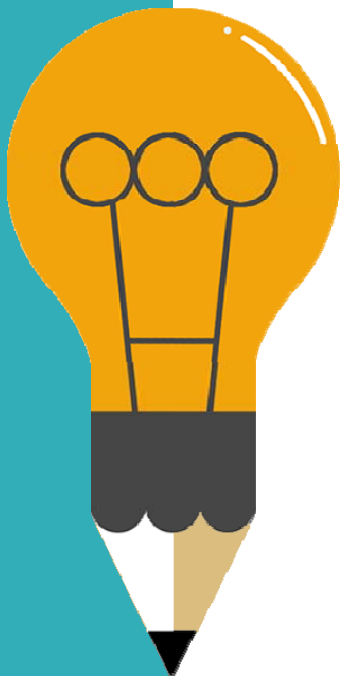

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือ ของข้อมูลและแหล่งข้อมูล

แนวคิด

สารสนเทศมีความสำคัญ สามารถนำไปใช้ประโยชน์
ได้หลายด้าน

ทรัพยากรสารสนเทศมีมากมาย รวมทั้งสารสนเทศ
ที่เผยแพร่บนสื่อสังคมออนไลน์

แหล่งสารสนเทศมีความหลากหลาย

ข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่บนอินเทอร์เน็ตมีทั้งเชื่อถือ
ได้และไม่ได้

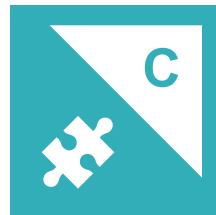
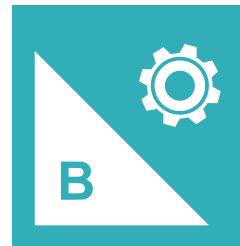
ความน่าเชื่อถือของข้อมูลหรือสารสนเทศ

พิจารณาจากแหล่งที่มาของข้อมูล

แหล่งสารสนเทศที่น่าเชื่อถือจะเป็นแหล่งสารสนเทศ
สถาบัน เช่น ห้องสมุด ส่วนแหล่งสารสนเทศ
อินเทอร์เน็ต จะมีความน่าเชื่อถือน้อยกว่า

พิจารณาจากผู้เขียน

ผู้เขียนมีคุณวุฒิ ความรู้ ความสามารถ
และประสบการณ์ตรงหรือสอดคล้องกับเรื่องที่
เขียนหรือไม่

พิจารณาจากความทันสมัย

สื่อสิ่งพิมพ์พิจารณาจากวัน เดือน ปี ที่
ผลิต ส่วนสื่ออิเล็กทรอนิกส์พิจารณาจาก
วันที่เผยแพร่

พิจารณาจากระดับเนื้อหาสารสนเทศ

- สารสนเทศปฐมภูมิ
- สารสนเทศทุติยภูมิ
- สารสนเทศตติยภูมิ

ระดับเนื้อหาสารสนเทศ

สารสนเทศปฐมภูมิ (Primary Information)

สารสนเทศที่ได้จากต้น
แหล่งโดยตรง เป็น
การเผยแพร่ผล
การศึกษา ค้นคว้า
วิจัย การค้นพบ เช่น
วารสาร รายงานการ
วิจัย วิทยานิพนธ์

สารสนเทศทุติยภูมิ (Secondary Information)

สารสนเทศที่ได้จาก
การรวบรวม และเรียบ
เรียงขึ้นใหม่ เช่น
หนังสือ ตำรา
บทความย่องานวิจัย บท
วิจารณ์หนังสือ

สารสนเทศตติยภูมิ (Tertiary Information)

สารสนเทศที่จัดทำใน
ลักษณะที่รวบรวมขึ้น
เพื่อใช้ค้นหา
สารสนเทศปฐมภูมิ
และทุติยภูมิ เช่น
บรรณานุกรม

สารสนเทศที่มีความ
น่าเชื่อถือและถูกต้อง
มากที่สุด ได้แก่
สารสนเทศปฐมภูมิ
และมีผู้นำไปใช้อ้างอิง
มากที่สุด

คุณลักษณะของสารสนเทศที่ดี

มีความถูกต้อง (Accurate)	ตรงกับความต้องการ (Relevant/Precision)
สามารถเข้าถึงได้ (Accessible)	มีความน่าเชื่อถือ (Reliable)
มีความชัดเจน (Clarity)	มีความปลอดภัย (Secure)
มีความสมบูรณ์ (Complete)	ง่าย (Simple) ไม่สลับซับซ้อน
มีความกะทัดรัด (Conciseness)	มีความแตกต่างหรือประหลาด (Surprise)
มีความประหยัด (Economical)	ทันเวลา (Just in Time)
มีความยืดหยุ่น (Flexible)	มีความทันสมัย (Up to Date)
มีรูปแบบการนำเสนอ (Presentation) ที่เหมาะสม	สามารถพิสูจน์ได้ (Verifiable)

สารสนเทศที่มีคุณค่า

01

คุณค่าของสารสนเทศเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของสารสนเทศ

02

คุณค่าของสารสนเทศพิจารณาจากอัตราประโยชน์ (Utility) เป็นสำคัญ

03

หากสารสนเทศที่ได้รับไม่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ถือว่าสารสนเทศนั้นไม่มีคุณค่า

04

การวัดคุณค่าของสารสนเทศว่ามากน้อย ขึ้นอยู่กับผู้ใช้แต่ละคน ว่าต้องการสารสนเทศมากน้อยเพียงใด

ความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล
หรือแหล่งสารสนเทศ

แหล่งข้อมูลหรือแหล่งสารสนเทศ

แหล่งสารสนเทศ หมายถึง แหล่งที่เกิด แหล่งผลิต และ/หรือ แหล่งที่เป็น ศูนย์รวมทรัพยากรสารสนเทศในรูปลักษณะที่หลากหลายไว้ให้บริการ โดยมีบทบาทหน้าที่ต่อสังคมในการให้บริการ สารสนเทศและส่งเสริม การศึกษาค้นคว้าแก่ผู้ต้องการสารสนเทศในระดับต่าง ๆ กัน

ประเภทของแหล่งสารสนเทศ

01

แหล่งสารสนเทศสถาบัน
(Information Services Resources)

02

แหล่งสารสนเทศบุคคล
(Personal Resources)

03

แหล่งสารสนเทศเหตุการณ์
(Event Resources)

04

แหล่งสารสนเทศสถานที่
(Place Resources)

05

แหล่งสารสนเทศสื่อมวลชน
(Mass Media Resources)

06

แหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ต
(Internet Resources)

แหล่งสารสนเทศสถาบัน (Information Services Resources)

แหล่งสารสนเทศที่จัดอยู่ในกลุ่มสถาบัน/
องค์กรต่างๆ ซึ่งอาจเป็นของรัฐบาล
รัฐวิสาหกิจ เอกชน สมาคมหรือองค์การ
ระหว่างประเทศ

เช่น ห้องสมุดหรือหอสมุด
ห้องจดหมายเหตุ ศูนย์สารสนเทศ

สำนักวิทย
บริการ
มมส.

แหล่งสารสนเทศบุคคล (Personal Resources)

เป็นแหล่งรวมประสบการณ์ ความรู้
ความคิดของบุคคล ผู้แสวงหาสารสนเทศ
สามารถไปปรึกษาหารือ พบปะ พูดคุย
เพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศ

เช่น ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ รอบรู้
ในสาขาวิชาต่างๆ ปราชญ์ชาวบ้าน

นพ.ทวีศิลป์
วิษณุโยธิน

แหล่งสารสนเทศเหตุการณ์ (Event Resources)

กิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น งานมหกรรม
งานบุญประเพณี หรือการประชุมสัมมนา
นิทรรศการหรืองานแสดงต่าง ๆ รวมทั้ง
เหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์

เช่น 14 ตุลา ในปี พ.ศ. 2516
เหตุการณ์ 911 เมื่อวันที่ 11 กันยายน
2544 งานบุญเบิกฟ้า

เหตุการณ์
11 ก.ย. 44

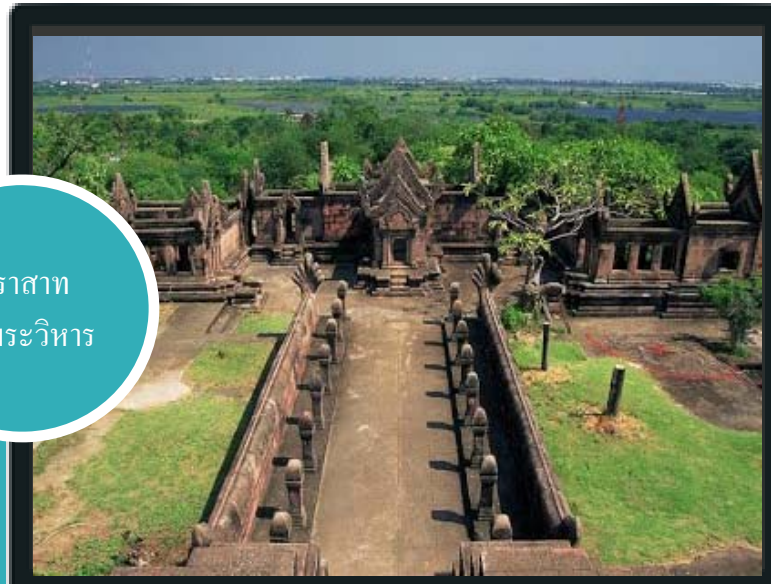

แหล่งสารสนเทศสถานที่ (Place Resources)

เป็นแหล่งสารสนเทศที่เป็นสถานที่จริง
หรือสถานที่จำลอง ซึ่งผู้ใช้สามารถไป
ศึกษาหาความรู้จากตัวสถานที่เหล่านั้น

เช่น ปราสาทเขาพระวิหาร สวนส้ม ไร่
นาสวนผสม ฟาร์มจระเข้ และเมือง
โบราณ เป็นต้น

ปราสาท
เขาพระวิหาร

แหล่งสารสนเทศสื่อมวลชน (Mass Media Resources)

แหล่งสารสนเทศที่มุ่งเผยแพร่สารสนเทศ
ที่เป็นเหตุการณ์ ข่าวสาร โดยเน้นความ
ทันสมัยต่อเหตุการณ์

เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์
วารสาร นิตยสาร

สื่อมวลชน

แหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ต (Internet Resources)

เป็นแหล่งสารสนเทศที่ใหญ่ที่สุดในโลกมีข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศมากมาย

เช่น ฐานข้อมูลห้องสมุด ฐานข้อมูลออนไลน์ การบริการเว็ด์ไวด์เว็บและสื่อสังคมออนไลน์

อินเทอร์เน็ต

ความน่าเชื่อถือของแหล่งสารสนเทศ

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือจากเว็บไซต์

01

บอกวัตถุประสงค์ในการสร้างหรือเผยแพร่ข้อมูลไว้ในเว็บไซต์

02

การเสนอเนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์ในการสร้างเว็บไซต์

03

เนื้อหาเว็บไซต์ไม่ขัดต่อกฎหมาย ศีลธรรม และจริยธรรม

04

มีการระบุชื่อผู้เขียนบทความหรือผู้ให้ข้อมูลบนเว็บไซต์

05

ให้ที่อยู่ (E-mail address) ที่สามารถติดต่อได้

06

มีการอ้างอิงหรือระบุแหล่งที่มาของข้อมูล

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือจากเว็บไซต์ (ต่อ)

07

สามารถเชื่อมโยง (Link) ไปเว็บไซต์อื่น
ที่อ้างถึงได้

08

มีการระบุวันเวลา ในการเผยแพร่
ข้อมูลบนเว็บไซต์

09

มีการระบุวันเวลา ในการปรับปรุง
ข้อมูลครั้งล่าสุด

10

มีช่องทางให้อ่านแสดงความ
คิดเห็น

11

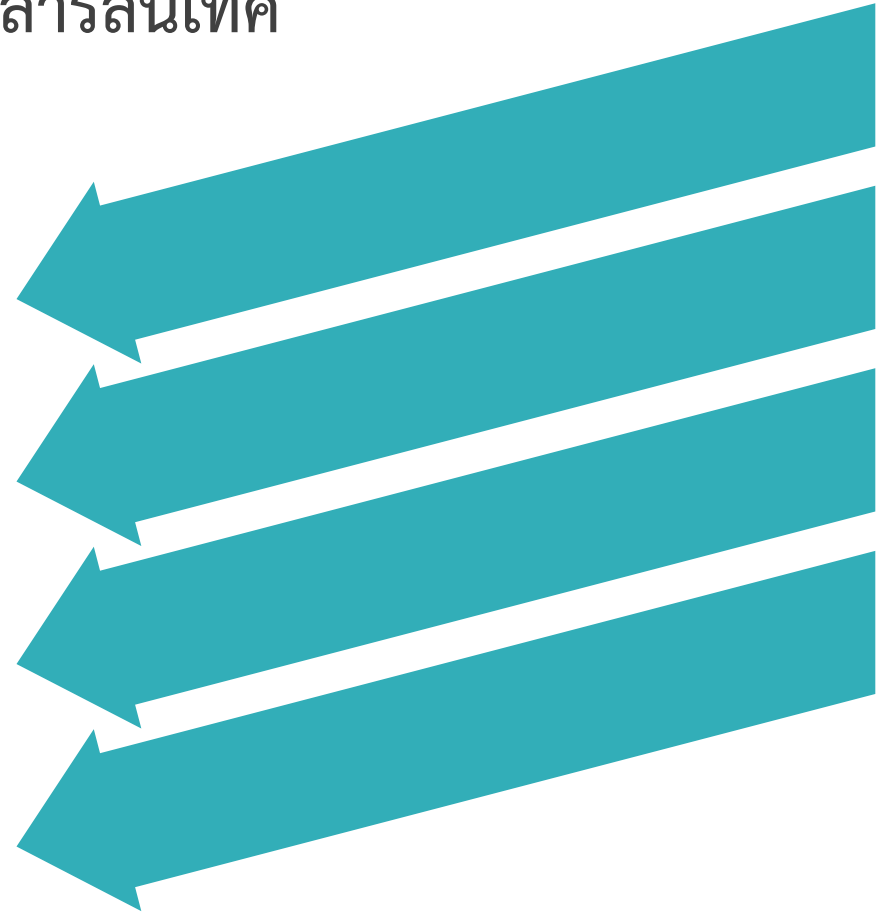
มีข้อความเตือนผู้อ่านให้ใช้
วิจารณญาณในการตัดสินใจใช้ข้อมูล

12

มีการระบุว่าเป็นเว็บไซต์ส่วนตัว
หรือระบุแหล่งที่ให้การสนับสนุน

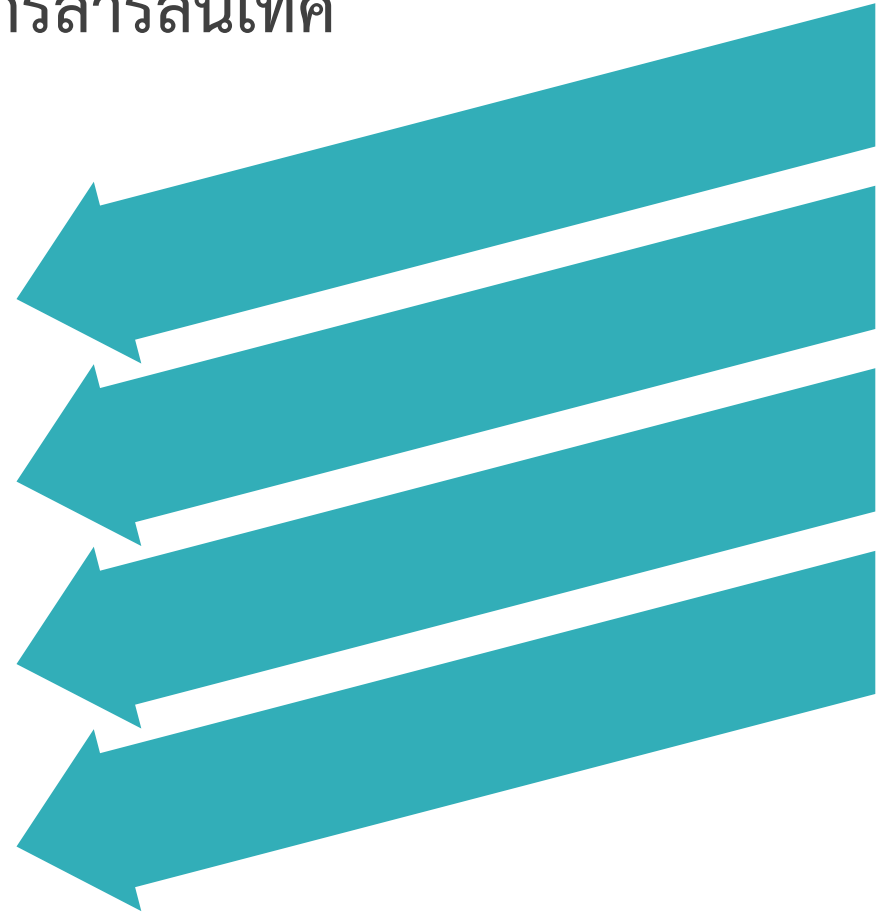
การเลือกใช้แหล่งสารสนเทศ

- ควรพิจารณาว่า ลักษณะ แหล่งสารสนเทศประเภทใดเป็นที่รวมสารสนเทศที่สอดคล้องกับความต้องการ
- สามารถเข้าถึงสารสนเทศนั้นได้ง่าย และมีความน่าเชื่อถือ
- เช่น แหล่งสารสนเทศห้องสมุด
สถาบันอุดมศึกษาและแหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ตนั้น เป็นแหล่งสารสนเทศที่มีความหลากหลายให้เลือกใช้ได้อย่างกว้างขวาง

การเลือกใช้ทรัพยากรสารสนเทศ

- พิจารณาเลือกใช้ทรัพยากรสารสนเทศที่มี
ลักษณะสารสนเทศและเนื้อหา สอดคล้องกับ
ความต้องการ
- พิจารณาจากเนื้อหาและวัตถุประสงค์ในการ
นำเสนอของทรัพยากรสารสนเทศนั้นๆ
- เช่น ถ้าต้องการสารสนเทศวิชาการ ควรเลือกใช้
ทรัพยากรสารสนเทศ ประเภทอ้างอิง ตำราและ
วารสารวิชาการ
- หากต้องการฟังการบรรยาย เพลงดนตรี ควร
เลือกใช้ทรัพยากรสารสนเทศที่มีบันทึกเสียง
เช่น ซีดี หรือ วีซีดี

Q&A

แบบฝึกหัดที่ 3

กิจกรรมการระดมสมอง

- ☐ ให้นิสิตแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มละ 5 คน พร้อมทั้งเขียนชื่อ-สกุล รหัสนิสิต สมาชิกในกลุ่มทุกคน
- ☐ ให้นิสิตระดมสมองร่วมกันตามหัวข้อกลยุทธ์การสืบค้นสารสนเทศ 8 ขั้นตอน ช่วยในการสืบค้นสารสนเทศอย่างไร จากกรณีตัวอย่าง และสรุปส่งตามหัวข้อ

แบบฝึกหัดที่ 3

กรณีตัวอย่าง

สุนันทาต้องการหารายได้พิเศษเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระครอบครัว ราคีจึงแนะนำสุนันทาให้ขายสบู่ระเบิดซีไคลยี่ห้อหนึ่ง สุนันทาต้องเรียนหนังสือทุกวัน จึงอยากขายทางอินเทอร์เน็ต เท่านั้น แต่สุนันทาไม่รู้วิธีขายของทางอินเทอร์เน็ตว่าเขาขายกันอย่างไร

แบบฝึกหัดที่

3

ให้นิสิตระดมสมองร่วมกันตามหัวข้อกลยุทธ์การสืบค้นสารสนเทศ 8 ขั้นตอน

กรณีศึกษา

สุนันทาต้องการหารายได้พิเศษ เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระครอบครัว ราชิ จึงแนะนำสุนันทาให้ขายสบู่อะโรมาติก ยี่ห้อหนึ่ง สุนันทาต้องเรียนหนังสือทุกวัน จึงอยากขายทางอินเทอร์เน็ตเท่านั้น แต่สุนันทาไม่รู้วิธีขายของทาง อินเทอร์เน็ตว่าเขาขายกันอย่างไร

1. แจงปัญหา หรือ โจทย์ หรือ หัวข้องานวิจัย หรือ หัวข้อที่จะทำการสืบค้น
2. การวิเคราะห์ปัญหาหรือโจทย์
3. คัดแยก keyword ออกจากโจทย์
4. การแปลง keyword เป็นภาษาที่ใช้ในการสืบค้น
5. เทคนิคและวิธีการสืบค้น
6. สร้างรูปแบบและวิธีการในการสืบค้น
7. การคัดกรองผลการสืบค้น
8. การวิเคราะห์ผลลัพธ์การสืบค้น